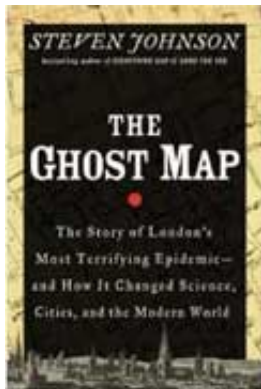

Vrijdagse vertaalslag: 19de-eeuwse secretruimers

Ik werk op het ogenblik aan de vertaling van *The Ghost Map*, geschreven door Steven Johnson. Het boek verschijnt volgend jaar onder de titel *Londen, spookstad* bij Meulenhoff. Van [Steven Johnson](#) verscheen eerder *Alle slechte dingen zijn goed voor je*, in de vertaling van Esther Ottens. Op YouTube kun je een [filmpje](#) bekijken, waarin Steven Johnson over zijn boek *The Ghost Map* vertelt.

Londen, spookstad is een non-fictieboek. Het gaat over de cholera-epidemie die Londen in 1854 teisterde en beschrijft hoe die het aanzien van wereld en wetenschap veranderde.

Een probleem bij het vertalen van het boek vormden de namen van nu uitgestorven beroepen. Ik weet inmiddels wel vaak wat de betekenissen zijn, maar kan niet altijd achterhalen hoe die beroepen rond 1854 in het Nederlands genoemd werden.

Een van de niet meer bestaande beroepen in het boek is dat van de *night-soil men*, die ik voorlopig secretruimers heb genoemd. De taalkundige Ewoud Sanders stuurde me een hele lijst met (moeilijk in de tijd te plaatsen) Nederlandse poepscheppers: secretruimer, poepschepper, puttekees, putverlater, waterputter, beerruimer, nachtwerker, stilleveger, stilleruimer, huisjesruimer, kakhuisruimer, kuiser, rioolruimer, schijthuisveger, sindaalsnijder (14de eeuw) en zuiverman.

In de middeleeuwen heetten de *night-soil men* in het Engels *rakers* en *gong-fermors*. In de negentiende eeuw kregen ze het zo druk dat ze mensen in dienst namen om de beerputten volgens een vast stramien te legen.

They worked the graveyard shift, between midnight and five a.m., in teams of four: a 'ropeman', a 'holeman', and two 'tubmen'.

Ropeman, *holeman* en *tubman* heb ik voorlopig vertaald met touwman, putman en kuipman, maar

dat zijn zelfverzonnen namen. Hulp bij het zoeken naar de historische Nederlandse namen zou zeer welkom zijn! Een fragment in ruwe vertaling:

Ze bevestigden eerst lantaarns aan de randen van de beerput en verwijderden, soms met een pikhouweel, de plank of steen die de put afsloot. Als het vuil zich erg hoog had opgestapeld, begonnen de touwman en de putman alvast met een kuip de put uit te scheppen. Als er eenmaal meer fecaliën waren verwijderd, lieten de mannen een ladder in de put zakken en daalde de putman in de put af en schepte het vuil in zijn kuip. De touwman hielp hem bij het omhooghalen van de volle kuip, en gaf hem door aan de kuipmannen, die de uitwerpselen in hun kar stortten. Het was goed gebruik om de secretruimers voor hun inspanningen een fles gin aan te bieden.

Wie helpt me verder op weg met de juiste vertaling voor al deze poepscheppers, de *night-soil men*, *ropemen*, *holemen*, *tubmen*, *rakers* en *gong-fermors*?